

శ్రీ సూక్తం - ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు

శ్రీ సూక్తం - 01వ మంత్రం (ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు)

మంత్రం:

హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం సువర్ణరజతస్రజామ్

చంద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆవహ

ప్రతిపదార్థము

• జాతవేదః - ఓ అగ్నిదేవా (సర్వము తెలిసినవాడా/వేదాలను ఆవిర్భవింపజేసిన స్వామీ)!

• హిరణ్యవర్ణామ్ - బంగారు (కాంతివంతమైన) రంగును కలిగినది,

• హరిణీమ్ - (పాపాలను) హరించే స్వభావం గలది,

• సువర్ణరజతస్రజామ్ - బంగారు మరియు వెండితో చేసిన పూలమాలలను (లేదా ఆభరణాలను) ధరించినది,

• చంద్రామ్ - చంద్రుని వలె ఆహ్లాదాన్ని (ఆనందాన్ని) కలిగించేది,

• హిరణ్మయీమ్ - బంగారముతో నిండినది (లేదా బంగారుమయమైనది),

• లక్ష్మీమ్ - శ్రీ లక్ష్మీదేవిని,

• మ (మే) - నా కొరకు (నాకు),

• ఆవహ - (ప్రత్యక్షం అయ్యేటట్లు) ఆహ్వానించు/రప్పించుము.

తాత్పర్యము

ఓ సర్వజ్ఞుడవైన అగ్నిదేవా!

బంగారు వర్ణంతో మెరిసే, పాపాలను హరించే, బంగారు మరియు వెండి మాలలు/ఆభరణాలు ధరించిన, చంద్రుని వలె చల్లగా ఆనందాన్నిచ్చే, అంతా బంగారమయమైన శ్రీ లక్ష్మీదేవిని నా వద్దకు దయచేయునట్లు (లేదా నా కొరకు) ఆహ్వానించుము/రప్పించుము.

విశేషాలు

1. జాతవేదః (అగ్ని): ఈ శ్లోకంలో లక్ష్మీదేవిని ప్రార్థించకుండా, ముందుగా అగ్నిదేవుడిని ప్రార్థిస్తున్నారు. లక్ష్మీదేవిని 'ఆవాహన' (ఆహ్వానించమని) చేయమని కోరుతున్నారు. దీని ద్వారా యజ్ఞము, హోమములకు ప్రధానమైన అగ్ని ద్వారానే దేవిని పొందాలని వేద ఋషి ఆకాంక్షిస్తున్నాడు.

2. లక్ష్మీదేవి వర్ణన:

o హిరణ్యవర్ణామ్: బంగారం శుభానికి, సంపదకు, దైవత్వానికి చిహ్నం. లక్ష్మీదేవిని స్వయంగా ఆ కాంతితో కూడినదిగా వర్ణిస్తున్నారు.

o హరిణీమ్: పాపాలను, దుఃఖాలను తొలగించే శక్తిని సూచిస్తుంది. 'హరి' అంటే హరించునది. (కొన్నిచోట్ల జింక వలె చంచలమైనది లేదా ఆకుపచ్చని కాంతి గలది అని కూడా అర్థం ఉంది, కానీ ఇక్కడ పాపహరణమే ముఖ్యంగా చెప్పబడుతుంది).

o సువర్ణరజతస్రజామ్: బంగారు (సువర్ణ), వెండి (రజత) మాలలు. బంగారం స్థిరమైన సంపదకు, వెండి ధాన్య సంపదకు లేదా చల్లదనానికి ప్రతీకలు. ఈ రెండింటితో కూడిన ఐశ్వర్యాలన్నీ ఆమె అధీనంలో ఉన్నాయని అర్థం.

o చంద్రామ్: చంద్రుడు ఆహ్లాదానికీ, చల్లదనానికీ, అమృతానికి ప్రతీక. చంద్రునివలె లోకానికి సంతోషాన్ని, శాంతిని ప్రసాదించే తల్లి అని భావం.

o హిరణ్మయీమ్: లక్ష్మీదేవి యొక్క స్వరూపమే బంగారమయమైనది, అంటే స్వయంగా ఆమెయే సంపదకు మూలమని స్పష్టం చేస్తున్నారు.

లక్ష్మి పాలసముద్రమున అమృత మథన సమయములో పుట్టిందని కొన్ని చోట్ల ఉంటే ధాతృ విధాతలతో కలిసి జ్యేష్ఠాదేవికి చెల్లెలు అయి బ్రహ్మకు పుట్టిందని కొన్ని చోట్ల ఉన్నది..

భృగు మహర్షి కూతురు అని అందుకే ఈమెకు భార్గవి అని పేరు వచ్చిందంటారు. అమెకు ఇన్ని జన్మాలు రావటానికి కారణము కల్పభేదములు అంటారు. వేయి మహాయుగాలు కలిస్తే ఒక కల్పం. మహా యుగం అంటే కృత, త్రేత, ద్వాపర, కలియుగాలు అనే నాలుగు యుగాల కాలం. ఇప్పుడు శ్వేత వరాహ కల్పం.

3. ఆవాహనము: కేవలం ధనాన్ని కోరుకోవడం లేదు, లక్ష్మీదేవి యొక్క దివ్యమైన స్వరూపాన్ని మరియు ఆమె యొక్క సన్నిధిని కోరుకుంటున్నారు. దేవి తన సంపూర్ణ అనుగ్రహంతో, దివ్య కాంతితో తన వద్దకు రావాలని అగ్ని ద్వారా ఆహ్వానిస్తున్నారు.

వైదిక సంస్కృతంలో కొన్నిచోట్ల సంధి జరిగినప్పుడు మే ఆవహ - మ ఆవహ గా మారుతుందని పెద్దలు చెప్పారు. - (మే అనే పదం తర్వాత 'ఆ' అక్షరం ఉండటం వల్ల అది హ్రస్వంగా 'మ' అయ్యింది.) అందుకే మంత్రంలో మ ఆవహ అని ఉంటుంది. మనం అర్థం చెప్పుకొనేటప్పుడు మే ఆవహ అని పలకాలి.

శ్రీ సూక్తం - 0 2వ మంత్రం (ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు)

తాం మ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీమ్

యస్యాం హిరణ్యం విందేయం గామశ్వం పురుషానహమ్

జాతవేదః, = ఓ అగ్నిదేవా (సర్వం తెలిసినవాడా)!

యస్యామ్= లక్ష్మీదేవి దయవలన

అహమ్, =నేను (భక్తుడను)

హిరణ్యమ్= బంగారాన్ని

గామ్= ఆవులను (పశుసంపదను)

అశ్వమ్= గుర్రాలను

పురుషాన్, = సేవకులను (లేదా బంధుజనాన్ని)

విందేయమ్, =పొందగలుగుతానో

అనపగామినీమ్ = ఎన్నడూ విడిచిపోని (స్థిరంగా ఉండేది)

తామ్ = లక్ష్మీమ్,ఆ లక్ష్మీదేవిని

మే, =నా కొరకు

ఆవహ= ,నా ఇంటికి తీసుకురా (ఆవిర్భవింపజేయి)

తాత్పర్యము

ఓ అగ్ని దేవుడా !

ఎవరి దయ వల్ల బంగారము , పొందదగినవయిన ఆవులు, గుర్రాలు బంధువులను (సేవకులను), నేను పొందుతానో (పొందానో) ఆ లక్ష్మీదేవిని (ఎవరి చేత సర్వము చూడబడునో ఆమె లక్ష్మి) విష్ణుదేవుని వీడకుండా అనుసరించే లక్ష్మీదేవిని, నా ఇంట్లో కూడా వీడకుండా చూడుము. నా కొరకు ఆహ్వానించుము.(నా ఇల్లు సిరిసంపదలతో సుభిక్షంగా ఉండేటట్లు చేయుమని భావము)

విశేషాలు

తాత్పర్యం

ఓ అగ్ని దేవుడా (జాతవేదా)! నీవు దయచేసి, ఎప్పటికీ నన్ను విడిచిపోకుండా నా వద్ద స్థిరంగా ఉండే ఆ లక్ష్మీదేవిని నా దగ్గరకు తీసుకురా!

ఎందుకంటే, ఆ లక్ష్మీ దేవి అనుగ్రహం వల్లనే నేను:

బంగారాన్ని (ధనాన్ని)

ఆవులను (పాల, వ్యవసాయ సంపదను)

గుర్రాలను (శక్తి, వాహనాలను)

సేవకులను (మానవ సహాయాన్ని, బంధుబలాన్ని) – వీటన్నింటిని పొందగలుగుతాను (విందేయమ్).

సారాంశం: నా ఇల్లు సిరిసంపదలతో నిండి, ఎప్పుడూ సుభిక్షంగా, సంతోషంగా ఉండేలా, స్థిరమైన లక్ష్మీ అనుగ్రహాన్ని కలుగజేయమని అగ్నిదేవుడిని కోరుకోవడమే ఈ మంత్రం యొక్క భావం.

విశేషాలు

అర్థన చేసిన వస్తువులు:

భక్తుడు కేవలం ధనాన్ని (హిరణ్యం) మాత్రమే కాకుండా, పశుసంపద (ఆవులు, గుర్రాలు) మరియు మానవబలం (సేవకులు/బంధువులు) వంటి అప్పటి సమాజంలో ముఖ్యమైన, సుఖమైన జీవనానికి అవసరమైన అన్ని రకాల ఐశ్వర్యాలను ఇక్కడ కోరుతున్నాడు.

లక్ష్మీ స్థిరత్వం:

ఇక్కడ లక్ష్మీదేవిని "అనపగామినీమ్" (విడిచిపోనిది) అని పిలవడం చాలా ముఖ్యం. లక్ష్మి అస్థిరమైనదిగా భావిస్తారు, కానీ భక్తుడు తన ఇంట్లో స్థిరంగా, శాశ్వతంగా ఉండే లక్ష్మిని మాత్రమే కోరుకుంటున్నాడు.

"వింద" పదం ప్రాముఖ్యత:

విందేయమ్ (పొందగలుగుతాను) అనే పదం "వింద" అనే ధాతువు నుండి వచ్చింది.

ఈ "వింద" పదాన్ని సంప్రదాయంలో తరచుగా ముహూర్తాలలో వాడుతారు. "నష్టం ధనం విందతి" (పోగొట్టుకున్నది తిరిగి లభిస్తుంది) అనే అర్థంలో, ఈ ముహూర్తంలో పోయిన వస్తువు, ధనం లేదా మనిషి కూడా తిరిగి వస్తారని నమ్మకం.

"వింద ముహూర్తం" అంటే పగటిపూట ఉండే 15 ముహూర్తాలలో 11వది, విజయ ముహూర్తం అని కూడా అంటారు. ఇది విజయాలను, తిరిగిపొందటాన్ని సూచిస్తుంది.

ఈ మంత్రంలో విజయాలను ప్రసాదించే లక్ష్మీదేవిని (విందా) అని పిలిచినట్లు భావించవచ్చు.

వాల్మీకి రామాయణం అరణ్యకాండలో రామలక్ష్మణులతో జటాయువు ఈ వింద ముహూర్తం గురించి చెప్పాడు. (68 వసర్గ-13)శ్లోకం).

ఐశ్వర్య ప్రార్థనలో దోషం లేకపోవడం:

భక్తుడు కేవలం లౌకిక సుఖాల కోసం ఐశ్వర్యాన్ని కోరడం దోషం కాదు. ఎందుకంటే, ఆ ధనం, ఐశ్వర్యం భగవంతుని మరియు భక్తులను ఆరాధించడానికి, యజ్ఞాలు వంటి ధార్మిక కర్మలు నిర్వహించడానికి ఒక సాధనంగా ఉపయోగపడతాయి. స్వార్థం కోసం కాకుండా, ధర్మబద్ధమైన జీవితం కోసం కోరడం సమ్మతమే.

శ్రీ సూక్తం - 03వ మంత్రం (ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు)

ఈ మంత్రంలో లక్ష్మిని యోగ సాధకుడు ఆహ్వానిస్తున్నాడు.

అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాం హస్తినాదప్రబోదినీమ్

శ్రియం దేవీముపహ్వాయే శ్రీర్మా దేవీర్జుషతామ్

అశ్వపూర్వామ్=(యోగంలో) ఆరంభదశలో అశ్వంవలె శబ్దించేదై,

రథమధ్యామ్= నడుమ రథంవలె ధ్వనించేదై,

హస్తినాదప్రబోధినీమ్= చివరలో గజంవలె ఘోషించేదైన,

శ్రియం దేవీమ్=శ్రీదేవిని,

ఉపహ్వాయే=ఇక్కడకు ఆహ్వానిస్తున్నాను,

మా=నా పట్ల,

శ్రీః =శ్రీదేవి,

జుషతామ్=ప్రీతిని కల్గినది కావాలి.

తాత్పర్యము

యోగసాధనలో లక్ష్మీదేవి ప్రారంభంలో గుర్రం వలె, మధ్యలో రథము లా, చివర్లో ఏనుగులా శబ్దము చేస్తుంది. అటువంటి లక్ష్మీదేవిని ఆహ్వానిస్తున్నాను. లక్ష్మీదేవి నా విషయములో ప్రీతి కల్గి నన్ను అనుగ్రహించుగాక !

విశేషము

పూర్వం రెండు మంత్రాలలో వేదపురుషుడు లక్ష్మీసాన్నిధ్యాన్ని తనకు అనుగ్రహించ మని సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించాడు. ఇందులో భగవదనుమతిని పొంది లక్ష్మిని ఆహ్వానించి, నా విషయం ప్రీతిని కల్గి ఉండాలి అని ఆమెను వేడుకుంటున్నాడు.

ఈ మంత్రం యోగ శాస్త్రం నేపథ్యంలోనే అర్థమవుతుంది అమ్మ ఏమిటి.... ఆ ఆరుపులేమిటి ... అని మనకు అనిపించటం సహజం.

యోగసాధనలో దేవి

సుషుమ్నా నాడీ మూలంలో చేసే శబ్దం అశ్వ ఘోష.

సుషుమ్నా నాడి మధ్యంలో చేసే శబ్దం రథ ఘోష.

యోగ సాధన చివరి దశలో అమ్మ చేసే ధ్వని కరిణీ ధ్వని.

అలా ధ్వనులు జనించే యోగంలో కుదురుగా నిలిపి, నన్ను యోగంలో అనుగ్రహించు అని ఈ మంత్రంలో విన్నపము.

శ్రీ సూక్తం - 04వ మంత్రం (ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు)

కాం సోస్మితాం హిరణ్యప్రాకారామార్ద్రాం జ్వలంతీం తృప్తాం తర్పయంతీమ్

పద్మేస్థితాం పద్మవర్ణాం త్వామిహోపహ్వయే శ్రియమ్|| 4

ప్రతిపదార్థము :

అమ్మా ! లక్ష్మీదేవి ఈ లక్షణాలను కలిగి ఉన్న నిన్ను నేను ఇక్కడికి ఆహ్వానిస్తున్నాను. ఆ లక్షణాలు ఏవంటే:

- **కాం** - (శబ్దం చేసేది) వేదాలన్నిటిచేత చెప్పబడేది, లేదా జ్ఞాన స్వరూపం, సుఖాన్ని ఇచ్చేది.
- **సోస్మితామ్** - బ్రహ్మ యొక్క గొప్పదనానికి (ఐశ్వర్యానికి) కారణమై ఉండేది.
- **హిరణ్యప్రాకారామ్** - అందమైన, ప్రకాశించే స్వభావాన్ని, దివ్య తేజాన్ని కలిగినది.
- **ఆర్ద్రామ్** - అర్థమైన, అంటే, దయతో నిండిన మనస్సును (కరుణను) కలిగినది.
- **జ్వలంతీమ్** - ప్రకాశించేది.
- **తృప్తామ్** - నిత్యమైన సంతృప్తిని (ఎల్లప్పుడూ నిండుగా ఉండేది) కలిగినది.
- **తర్పయంతీమ్** - ఇతరులను సంతృప్తి పరిచేది, కోరికలు తీర్చేది.

- **పద్మేస్థితామ్** - తామర పూవులో నిలచి ఉన్నది.
- **పద్మవర్ణామ్** - తామర పువ్వు వంటి కాంతివంతమైన వర్ణాన్ని (రంగును) కలిగినది.
- **శ్రియమ్ త్వామ్ ఇహ ఉపహ్వయే** - అట్టి శ్రీదేవి అయిన నిన్ను ఈ ప్రదేశంలోకి ఆహ్వానిస్తున్నాను.

సారాంశం:

శబ్దించేది (వేదరూపిణి), చిరునవ్వుతో ఉండేది, స్వర్ణమయమైన తేజస్సుతో కూడినది, దయ గలది, ప్రకాశించేది, నిత్య తృప్తితో ఉండి ఇతరులను తృప్తి పరిచేది, తామరలో నివసించేది, తామర వర్ణంలో మెరిసేది అయిన ఓ శ్రీదేవీ! నిన్ను ఇక్కడికి ఆహ్వానిస్తున్నాను.

2. విశేషాలు

- **పూర్వ మంత్రంలో:** వేదపురుషుడు (లేదా భక్తుడు) లక్ష్మీదేవిని ఆహ్వానించాడు.
- **ఈ మంత్రంలో:** ఆ పిలుపు మేరకు లక్ష్మీదేవి ప్రత్యక్షమైనట్లు భావించి, వేదపురుషుడు ఆమెను తన **సమీపంలోనే** (ఇహ - ఇక్కడకు, తన వద్దకు) వచ్చి **శాశ్వతంగా నివసించి ఉండమని** ప్రేమతో ప్రార్థిస్తున్నాడు.
- **కాం** అనే శబ్దం యొక్క మూలం "కై-శబ్దే" అనే ధాతువు. అంటే, దాని అర్థం **"శబ్దించేది"** లేదా **"చెప్పబడేది"**.
- దీని ముఖ్య అర్థం: **అన్ని వేదాలచేత తరచుగా చెప్పబడేది, స్తుతించబడేది** శ్రీదేవి.
- మరొక అర్థం: సంస్కృతంలో **"క"** అనే అక్షరం **సుఖాన్ని** సూచిస్తుంది. కాబట్టి, శ్రీదేవి **జ్ఞాన స్వరూపిణి**, మరియు సమస్త జీవులకు, ఈశ్వరునికి కూడా **సుఖాన్ని, ఆనందాన్ని ప్రసాదించేది**.

శ్రీ సూక్తం - 05వ మంత్రం (ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు)

అవతారిక (పరిచయం)

గత మంత్రంలో లక్ష్మీదేవిని పిలవగా, ఆ పిలుపుతో దగ్గరలో ప్రత్యక్షమైన ఆ శ్రీదేవిని ఆశ్రయించడానికి తగిన ఆమె గొప్ప గుణాలను ముందుగా చెప్పుకుని, ఆమెను పురుషకారంగా (మధ్యవర్తిగా) వేదపురుషుడు ఈ 5వ మంత్రంలో శరణు పొందుతున్నాడు.

మంత్రం

చన్ద్రాం ప్రభాసాం యశసాం జ్వలన్తీం

శ్రియం లోకే దేవజుష్టాముదారామ్|

తాం పద్మనేమీం శరణమహం ప్రపద్యే

అలక్ష్మీర్మే నశ్యతాం త్వాం వృణే॥

ప్రతిపదార్థం

చంద్రామ్ చంద్రునిలా చల్లదనాన్ని, దయను కలిగినది.

ప్రభాసామ్ మిక్కిలి గొప్ప కాంతిని, తేజస్సును కలిగినది.

యశసామ్ మంచి కీర్తిని కలిగినది.

జ్వలంతీమ్ ఆరు రకాల అగ్నుల (తేజస్సుల) స్వరూపంగా ప్రకాశించేది.

శ్రియమ్ శ్రీదేవిని (లక్ష్మిని).

లోకే దేవజుష్టామ్ ఈ లోకంలోనూ, పరలోకంలోనూ దేవుడైన విష్ణువుతో కలిసి ఉండేది.

ఉదారామ్ చాలా ఔదార్యాన్ని, దాతృత్వ గుణాన్ని కలిగినది.

తామ్ పద్మనేమీమ్ ఆ కాలానికి అతీతమైన శక్తిని, సృష్టి క్రమాన్ని నడిపించే శక్తిని కలిగినది.

అహమ్ శరణం ప్రపద్యే నేను శరణు వేడుకుంటున్నాను (ఆశ్రయిస్తున్నాను).

మే అలక్ష్మీః నశ్యతామ్ నాయొక్క దారిద్ర్యం (పేదరికం, దురదృష్టం) నశించుగాక!

త్వామ్ వృణే నిన్ను (ఉపాయంగా, రక్షకురాలిగా) వరిస్తున్నాను (కోరుకుంటున్నాను).

తాత్పర్యం

అమ్మా! లక్ష్మీదేవి!

నువ్వు చంద్రునిలా చల్లని దయను కలిగినదానివి, గొప్ప కాంతితో మెరిసేదానివి, మంచి కీర్తిని కలిగినదానివి, అగ్నుల తేజస్సు స్వరూపంగా ఉన్నదానివి. ఈ లోకంలోనూ, పరలోకంలోనూ విష్ణుమూర్తితో కలిసి ఉంటావు. నువ్వు గొప్ప దాతృత్వం (ఔదార్యం) కలిగినదానివి, సమయానికి (కాలానికి) అతీతమైనదానివి.

అటువంటి నిన్ను నేను మనస్ఫూర్తిగా శరణు కోరుకుంటున్నాను.

నాయొక్క దారిద్ర్యం (పేదరికం, దురదృష్టం) నశించుగాక! నిన్ను నా రక్షకురాలిగా, అనుగ్రహించే తల్లిగా కోరుకుంటున్నాను (వరిస్తున్నాను). 🙏

విశేషాలు

ఈ మంత్రంలో "జ్వలంతీం" (ప్రకాశించేది) మరియు "ప్రభాసామ్" (కాంతిని కలిగినది) అనే పదాలు లక్ష్మీదేవి యొక్క తేజస్సును వివరిస్తున్నాయి.

1. ప్రభాసామ్ వివరణ (జ్ఞానకాంతి):

వేదాలు "పంచాగ్ని విద్య" అనే పేరుతో జీవుడు కర్మఫలాలను అనుభవించడానికి ఈ లోకంలో మళ్ళీ ఎలా జన్మిస్తాడో వివరిస్తాయి.

- **జీవుడు పొందే జ్ఞానప్రకాశం (కాంతి) ఐదు పేర్లతో (శ్రద్ధ, సోముడు, జలం, అన్నం, వీర్యం) అయిదు అగ్నులలో (స్వర్గం, మేఘం, భూమి, పురుషుడు, స్త్రీ) ప్రవేశించి, బయలుదేరి దేహాన్ని పొందుతాడు.**
- **ఐదో అగ్ని అయిన స్త్రీ గర్భం నుండి శిశువుగా జన్మిస్తాడు.**
- **ఈ ఐదు కాంతులు కాకుండా, లోకంలో సాధారణంగా యజ్ఞాలలో అగ్నిలో ఆహుతి చేసే హవిస్సు అనే ఆరో కాంతి కూడా ఉంది.**
- **ఈ ఆరు రకాల కాంతులను (తేజస్సులను) ఆయా అగ్నులలో చేర్చే శక్తి లక్ష్మీదేవికి ఉంది, అందుకే ఆమెను "ప్రభాసా" అని పిలుస్తారు. అంటే ఆమె జీవుల సృష్టి, స్థితి క్రమానికి కూడా మూలమైన శక్తి అని అర్థం.**

2. పద్మనేమీమ్

"పద్మనేమి" అంటే తామరపూవు నాభిగా కలిగిన విష్ణుమూర్తికి సంబంధించినది లేదా కాలానికి అతీతమైనది అని అర్థం. సృష్టి, స్థితి, లయ అనే పంచకృత్యాలను (ఐదు పనులను) నిర్వహించే శక్తి ఆమెది. అందుకే ఆమెను ఆశ్రయిస్తే కాలంతో వచ్చే దుఃఖాలు, దారిద్ర్యం నశిస్తాయి.

శ్రీ సూక్తం - 06వ మంత్రం (అవతారిక, ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు)

ఆదిత్యవర్ణే తపసోఽ ధిజాతో
వనస్పతిస్తవ వృక్షోఽథ బిల్వః|
తస్య ఫలాని తపసా నుదంతు
మాయాంతరాయాశ్చ బాహ్యా అలక్ష్మీః||

---

1. అవతారిక (పరిచయం)

గత మంత్రంలో పేదరికాన్ని పోగొట్టడానికి వేద పురుషుడు లక్ష్మీదేవిని శరణు వేడాడు. ఇప్పుడు, ఈ ఆరవ మంత్రంలో, "ఆ లక్ష్మీదేవి కూడా మాకు కావాలా? అమ్మవారితో సంబంధం ఉన్న బిల్వ వృక్షమే చాలు కదా! అది మాకు ఉండే అన్ని అడ్డంకులను, శత్రువులను తొలగించగలదు" అని అంటున్నాడు. అంటే, సాక్షాత్తు లక్ష్మీదేవి అనుగ్రహానికి చిహ్నంగా ఉన్న బిల్వ వృక్షాన్ని స్తుతిస్తున్నాడు.

---

2. ప్రతిపదార్థము (ప్రతి మాటకు అర్థం)

- ఆదిత్యవర్ణే = సూర్యుని వంటి ప్రకాశం కలదానా, వేదమయమైన శబ్ద స్వరూపిణీ!
- తవ = నీయొక్క (లక్ష్మీదేవి యొక్క)
- తపసః = గొప్ప సంకల్పం వల్ల

• అధిజాతః = (అన్ని శుభాలను ఇవ్వడానికి) పుట్టిన

• వనస్పతిః = గొప్ప వృక్షం అయిన

• (అథ) బిల్వః వృక్షః = ఏ బిల్వ వృక్షం ఉన్నదో

• తస్య ఫలాని = దాని (బిల్వ) పండ్లు

• (మే) తపసా = నేను చేసిన హోమం మొదలైన పనులతో, నా తపస్సుతో కలిసి

• మాయా = నాలో ఉన్న అజ్ఞానాన్ని (అంటే, నేను దైవాన్ని గురించి తెలుసుకోలేకపోవడాన్ని)

• అంతరాయాశ్చ = (దైవాన్ని చేరే మార్గంలో ఉన్న) విరోధులను, అడ్డంకులను

• బాహ్యా అలక్ష్మీః చ = (లక్ష్మీ సంబంధానికి) దూరమైన బయటి దారిద్ర్యాలను, దురదృష్టాన్ని

• నుదంతు = పూర్తిగా పోగొట్టుగాక.

---

3. తాత్పర్యము

ఓ సూర్యుని వంటి తేజస్సుతో ప్రకాశించే లక్ష్మీదేవీ! నీ గొప్ప సంకల్పం వల్లనే పుట్టి, అత్యంత శుభాలను ఇచ్చే గొప్ప వృక్షం ఈ బిల్వం. అటువంటి బిల్వ వృక్షం యొక్క పండ్లు, నేను చేసే హోమాలు, పూజలు వంటి తపస్సుతో కలిసి-

1. నాలో ఉన్న అజ్ఞానాన్ని

2. నా మంచి పనులకు వచ్చే అడ్డంకులను

3. లక్ష్మీ కటాక్షానికి దూరంగా ఉండే బాహ్య దారిద్ర్యాన్ని, దురదృష్టాన్ని

...పూర్తిగా నాశనం చేయుగాక!

---

4. విశేషాలు

• లక్ష్మీ-బిల్వ సంబంధం: ఈ మంత్రం బిల్వ వృక్షానికి లక్ష్మీదేవికి ఉన్న లోతైన సంబంధాన్ని తెలియజేస్తుంది. బిల్వం దేవి సంకల్పం నుండే పుట్టిందని చెప్పడం ద్వారా, అది లక్ష్మీదేవికి ప్రతీకగా, ఆమె శక్తి రూపంగా భావించాలని అర్థమవుతోంది.

• మూడు దోషాల నివారణ: బిల్వ పండ్లు కేవలం దారిద్ర్యాన్ని మాత్రమే కాక, మూడు ముఖ్యమైన కష్టాలను తొలగిస్తాయని వేద పురుషుడు కోరుకుంటున్నాడు:

1. మాయా: అజ్ఞానం (లోపలి దోషం)

2. అంతరాయాలు: మంచి పనులకు ఆటంకాలు (మధ్యలో వచ్చే దోషం)

3. బాహ్యా అలక్ష్మీ: పేదరికం, దురదృష్టం (బయటి దోషం)

• తపస్సుకు ప్రాముఖ్యత: బిల్వ పండ్లు కేవలం వాటికవే కష్టాలను పోగొట్టడం లేదు, భక్తుడు చేసే తపస్సు (నిష్ఠతో కూడిన కర్మ, పూజ, హోమం)తో కలిసి అవి ఫలితాన్ని ఇస్తాయని చెప్పడం ద్వారా, మనిషి ప్రయత్నం (కర్మ) ఎంత ముఖ్యమో సూచించబడింది. దైవానుగ్రహంతో పాటు మన ప్రయత్నం కూడా ఉండాలని తెలుస్తుంది.

• బిల్వ ఫలాల గొప్పతనం: పండు శుభ్రతకు, సంపదకు చిహ్నం. పండును నివేదించడం లేదా దానితో హోమం చేయడం ద్వారా లక్ష్మీదేవి త్వరగా ప్రసన్నం అవుతుందని విశ్వాసం.

7. ఉపైతు మాం దేవసఖః

కీర్తిశ్చ మణినా సహ

ప్రాదుర్భూతోఽ స్మి రాష్ట్రేఽ స్మిన్

కీర్తిమృద్ధిం దదాతు మే | 7

---

1. అవతారిక

ఈ 7వ మంత్రంలో, లక్ష్మీదేవిని స్తుతించే వేదపురుషుడు (లేదా భక్తుడు) తన శరీరంలోని యోగ రహస్యాలను, అగ్ని-వాయువుల సంబంధాన్ని ప్రస్తావిస్తూ, లక్ష్మీదేవి యొక్క ఐశ్వర్యం, కీర్తి తనకు కలగాలని కోరుకుంటున్నాడు. ఈ మంత్రం ముఖ్యంగా యోగ సాధన ద్వారా లక్ష్మీదేవిని పొందడాన్ని సూచిస్తుంది.

2. ప్రతిపదార్థం

- **కీర్తిః:** లక్ష్మీదేవి (ఐశ్వర్యాన్ని, మంచి పేరును ఇచ్చేది).
- **దేవసఖః:** దేవతలలో ఒకరైన అగ్నిదేవునికి స్నేహితుడైన **వాయువు**.
- **మణినా సహ:** ఇక్కడ 'మణి' అంటే 'ఆధారవహ్ని' (మూలాధారంలోని అగ్ని) అని అర్థం. దానితో పాటు.
- **మామ్:** నన్ను.
- **ఉపైతు:** వచ్చి చేరుగాక, పొందుగాక.
- **అస్మిన్ రాష్ట్రే:** కర్మలను చేసే ఈ దేశంలో (కర్మభూమి అయిన ఈ లోకంలో).
- **ప్రాదుర్భూతః అస్మి:** నేను జన్మించాను, ఇక్కడ పుట్టాను.
- **ఋద్ధిః:** (స్వరూపం, గుణాలు, ఐశ్వర్యం అనే) సమృద్ధిని పొందిన లక్ష్మీదేవి.
- **కీర్తిమ్:** మంచి పేరును, గొప్పతనాన్ని.
- **మే:** నాకు.
- **దదాతు:** ఇచ్చుగాక!

3. తాత్పర్యము

"లక్ష్మీదేవి, అగ్నికి స్నేహితుడైన వాయువుతో పాటు, మూలాధారంలో ఉన్న అగ్నిశక్తితో కలిసి నన్ను వచ్చి చేరుగాక. నేను ఈ కర్మభూమి అయిన దేశంలో జన్మించాను. సమృద్ధిని కలిగించే ఆ లక్ష్మీదేవి నాకు కీర్తిని, ఐశ్వర్యాన్ని ప్రసాదించుగాక!"

4. విశేషాలు (ప్రత్యేక వివరణ - యోగ రహస్యం)

ఈ మంత్రం కేవలం బయటి ఐశ్వర్యం గురించే కాక, ముఖ్యంగా **యోగ రహస్యాన్ని** వివరిస్తుంది.

- **లక్ష్మీదేవి స్థానం:** యోగశాస్త్రం ప్రకారం, మనిషి దేహంలో 'మూలాధారవహ్ని' అనే అగ్నిశక్తి ఉంది. దీనికి అనుబంధంగా 'యోగపద్మాలు' అనే పన్నెండు తామరలు (చక్రాలు) ఉన్నాయి. లక్ష్మీదేవి ఈ పద్మాలలో ఒక్కొక్క దానిలో ఉంటూ, చివరికి పన్నెండవ పద్మం అయిన **హృదయ కమలంలో** స్థిరంగా నిలబడి ఉంటుందట. యోగులు ఆ స్థానంలోనే లక్ష్మీదేవిని ధ్యానించి గొప్ప ఆనందాన్ని పొందుతారు.
- **అగ్ని-వాయువుల పాత్ర:** అగ్నిదేవునికి స్నేహితుడైన వాయువు (శరీరంలోని ప్రాణశక్తి) ఎప్పుడూ అగ్నిని (శక్తిని) పోషిస్తూ, లక్ష్మీదేవికి సేవ చేస్తుంటాడు (కించిత్కారం).
- **భక్తుని కోరిక:** ఆ లక్ష్మీదేవి (కీర్తి) తనను పొందాలని కోరుకోవడంతో పాటు, లక్ష్మీదేవికి సేవ చేసే భాగ్యం ఉన్న ఆ **వాయుదేవుడు** కూడా తనను చేరుకోవాలని భక్తుడు కోరుకుంటున్నాడు. అంటే, లక్ష్మీదేవిని చేరుకోవడానికి సహాయపడే యోగశక్తి (వాయువు, అగ్ని) కూడా తనకు సిద్ధించాలి అని కోరిక.
- **ముగింపు:** తాను ఈ కర్మభూమిలో పుట్టినందున, లక్ష్మీదేవి తనకు బయటి ఐశ్వర్యాన్ని, లోపలి ఆనందాన్ని, గొప్ప కీర్తిని (మంచి పేరును) ప్రసాదించాలని వేడుకుంటున్నాడు.

శ్రీ సూక్తం - 08వ మంత్రం (అవతారిక, ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు) 28 -1o -2025

8. క్షుత్పిపాసాం మలాం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీం నాశయామ్యహమ్!
అభూతిమసమృద్ధిఞ్చ సర్వాన్ నిర్ణుద మే గృహాత్॥

అవతారిక

గత మంత్రంలో (ఏడవ మంత్రంలో), వేదపురుషుడు (మంత్రాన్ని పలికేవాడు) తనకు కీర్తిని, మంచిపేరును మరియు లక్ష్మీదేవి అనుగ్రహాన్ని కలగజేయాలని కోరుకున్నాడు. అంటే, తనకు కావాల్సిన మంచి విషయాలు (ఇష్టప్రాప్తి) లభించాలని ప్రార్థించాడు. ఇప్పుడు ఈ ఎనిమిదవ మంత్రంలో, తనకు చెడు కలిగించేవాటిని (అనిష్ట

నివృత్తి) కూడా ఆ లక్ష్మీదేవి దయతో తొలగించాలని ప్రార్థిస్తున్నాడు.

ప్రతిపదార్థం

• క్షుత్: ఆకలిని (తీవ్రమైన ఆకలి బాధను)

• పిపాసామ్: దాహాన్ని (తీవ్రమైన దప్పికను)

• మలామ్: దోషాలకు (లోపాలకు, పాపాలకు) కారణమైన దానిని

• జ్యేష్ఠామ్: (శ్రీదేవి కంటే) పెద్దదైన, అంటే ముందుగా పుట్టిన

• అలక్ష్మీమ్: అలక్ష్మిని, దారిద్ర్యాన్ని (జ్యేష్ఠాదేవిని అని అర్థం)

• అహమ్: నేను

• నాశయామి: నాశనం చేస్తున్నాను, పోగొడుతున్నాను

o (ఓ లక్ష్మీదేవీ!)

• అభూతిమ్: దారిద్ర్యం, పేదరికం, సంపద లేకపోవడం

• అసమృద్ధిమ్: అభివృద్ధి లేకపోవడం, ఆత్మగుణాలు (ఓర్పు, దయ వంటి మంచి లక్షణాలు) లేకపోవడం మొదలైన వాటిని

• సర్వాన్: ఆ చెడ్డవన్నీ, అన్నిటిని

• మే: నాయొక్క

• గృహాత్: ఇంటి నుండి

• నిర్ణుద: పూర్తిగా తొలగించు, పారద్రోలు, బయటకు పంపు

తాత్పర్యం :

ఓ లక్ష్మీదేవీ! నేను ఆకలి, దాహం, దోషాలకు మూలమైన మరియు దారిద్ర్యాన్ని కలిగించే నీ సోదరి అయిన జ్యేష్ఠాదేవిని నాశనం చేస్తున్నాను. అంతేకాక, నా ఇంట్లో ఉన్న పేదరికం, సంపద లేమి, అభివృద్ధి లేకపోవడం, మరియు మంచి గుణాల లోపాలు వంటి అన్ని చెడు ప్రభావాలను పూర్తిగా తొలగించి, బయటకు పారద్రోలు.

విశేషాలు

1. క్షుత్ (ఆకలి) గురించి ప్రాధాన్యత: ఈ లోకంలో మనిషిని ఎక్కువగా బాధించేవాటిలో ఆకలి చాలా ముఖ్యమైనది. "క్షుత్ ఖలు వై మనుష్యస్య భ్రాతృవ్యః" (ఆకలి అన్నది మానవునికి శత్రువు) అని వేదంలో కూడా చెప్పబడింది. అందుకే, మనిషి తన జీవితంలో మొదటగా పోగొట్టుకోవాల్సిన వాటిలో ఆకలిని (శారీరక బాధను) వేదపురుషుడు ఈ మంత్రంలో ముందుగా ప్రస్తావించాడు.

2. జ్యేష్ఠాలక్ష్మి నాశనం: లక్ష్మీదేవిని ఆరాధించడం ద్వారా, ఆమెకు వ్యతిరేకమైన శక్తిగా భావించే జ్యేష్ఠాదేవిని (అలక్ష్మిని - దారిద్ర్యానికి దేవత) పోగొట్టాలని వేదపురుషుడు ప్రార్థిస్తున్నాడు. సంపదను కోరుకునే వ్యక్తి దారిద్ర్యాన్ని

తొలగించుకోవాలి కదా.

3. సంపూర్ణమైన ప్రార్థన: ఇక్కడ కేవలం ధనాన్ని కోరుకోవడం లేదు. శారీరక బాధలు (ఆకలి, దాహం), మానసిక దోషాలు (మలం), లౌకిక దారిద్ర్యం (అభూతి, అసమృద్ధి), మరియు ఆత్మపరమైన లోపాలు (గుణాల లేమి) - ఈ అన్ని రకాల చెడులను తన ఇంటి నుండి, తన జీవితం నుండి పూర్తిగా తొలగించాలని లక్ష్మీదేవిని ప్రార్థించడం జరిగింది. ఇది శారీరక, మానసిక, మరియు ఆధ్యాత్మిక శ్రేయస్సును కోరుకునే సంపూర్ణ ప్రార్థనగా ఉంది.

సంపూర్ణ కార్తీక మహాపురాణములో (29వ అధ్యాయం) ఈ జ్యేష్ఠాదేవి కథ విపులంగా ఉంది.

క్షీరసాగర మథనంలో అనేక వస్తువులు లభించాయి. లక్ష్మినీ కౌస్తుభాన్నీ శ్రీహరికి సమర్పించి -తక్కిన సంపదనంతా దేవతలు తీసుకున్నారు. లక్ష్మి తనకన్న పెద్దదయిన జ్యేష్ఠకు పెండ్లి కావాలని కోరింది. విష్ణువు ఉద్దాలకుడనే మునికి జ్యేష్ఠాదేవిని ఇచ్చి పెండ్లి చేసాడు. పవిత్రమైన యజ్ఞయాగాదులు జరిగే ఉద్దాలకుని ఆశ్రమంలో ఉండలేని జ్యేష్ఠాదేవిని రావిచెట్టు మొదట్లో కూర్చో'మని చెప్పి ఉద్దాలకుడు వెళ్ళాడు. ఎన్నాళ్ళకీ ఉద్దాలకుడు రాలేదు. ఆమెని ఊరడిస్తూ "ప్రతి శనివారం రావిచెట్టు పూజనీయగానూ, అక్కడ జ్యేష్ఠాదేవిని పూజించే వారిని శ్రీలక్ష్మి కరుణిస్తుందని శ్రీహరి చెప్పాడు.

శ్రీ సూక్తం - 09వ మంత్రం (అవతారిక, ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు) 29 -10 -2025

మంత్రం:

గంధాద్వారాం ధురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్।

ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్॥

అవతారిక

ఇంతకుముందు మంత్రాలలో "సర్వాన్ నిర్ణుద మే గృహాత్" (నా ఇంట్లోని సమస్త అమంగళాలను తొలగించు) అని వేద పురుషుడు లక్ష్మీదేవిని ప్రార్థించాడు. ఆ ప్రార్థన ఫలించి, దేవి అనుగ్రహం వల్ల తన ఇంట్లోని అన్ని అశుభాలు, దారిద్ర్యాలు తొలగిపోయాయి.

అందువల్ల, ఇప్పుడు ఆ ఇల్లు సర్వమంగళ స్వరూపిణి అయిన లక్ష్మీదేవి నిత్యవాసానికి తగినట్లుగా పరిశుభ్రంగా, పవిత్రంగా మారింది. కాబట్టి, సకల లోకాలకు, జీవరాశులకు పరమేశ్వరి అయిన ఆ లక్ష్మీదేవిని తన ఇంటిలో శాశ్వతంగా కొలువై ఉండమని వేదపురుషుడు ఈ మంత్రంలో ప్రేమతో, భక్తితో ఆహ్వానిస్తున్నాడు.

ప్రతిపదార్థం

గంధాద్వారామ్ (అన్ని) సుగంధాలకు మూల కారణమైనది (సుగంధాల ద్వారా ప్రకటమయ్యేది, లేదా సుగంధమే ద్వారంగా కలిగినది)

ధురాధర్షామ్ ఎవరికీ జయించడానికి సాధ్యం కానిది (ఎదురులేని శక్తి కలది, తిరుగులేని మహిమ కలది)

నిత్యపుష్టామ్ ఎల్లప్పుడూ గుణసంపదతో నిండినది (శాశ్వతమైన సంపూర్ణతను, శ్రేయస్సును, వృద్ధిని కలిగినది)

కరీషిణీమ్ ఏనుగులకు అధిదేవత అయినది లేదా గజాలను అధిరోహించి సంచరించేది (రాజసం, గొప్పతనం, ఐశ్వర్యానికి గుర్తు)

సర్వభూతానామ్ ఈశ్వరీమ్ సమస్త జీవరాశులకు, లోకాలకు అధినాయకురాలు (పరమేశ్వరి)

శ్రియమ్ త్వామ్ శ్రీదేవి అయిన నిన్ను

ఇహ ఈ నా గృహమునందు (లేదా ఈ లోకమునందు)

ఉపహ్వాయే ఆహ్వానిస్తున్నాను (నిన్ను చేరి, వేడుకుంటున్నాను)

తాత్పర్యం:

సమస్త సుగంధాలకు ఆధారభూతురాలై, ఎవరికీ జయించడానికి వీలుకాని అపారమైన శక్తిని కలిగి, ఎల్లప్పుడూ నిండుగా గుణసంపదతో, ఐశ్వర్యంతో వెలుగొందుతూ, గజరాజాలను అధిరోహించి రాజసంతో విహరించేదానా! సకల లోకాలకు, సమస్త ప్రాణులకు పరమేశ్వరివి అయిన ఓ లక్ష్మీదేవీ! అటువంటి శ్రేష్ఠురాలైన నిన్ను ఈ నా ఇంటికి ఆహ్వానిస్తున్నాను, దయచేసి ఇక్కడే శాశ్వతంగా నివసించు!

విశేషాలు:

1. గంధాద్వారామ్ (ఐశ్వర్య సూచన): లక్ష్మీదేవి అన్ని శుభాలకు మూలం అని చెప్పడం. సుగంధాలు అన్నీ శుభకార్యాలకు, పవిత్రతకు చిహ్నాలు. లక్ష్మి ఎక్కడ ఉంటుందో అక్కడ పవిత్రత, సుగంధం, సౌందర్యం నిండి ఉంటాయి.
2. ధురాధర్షామ్ (రక్షణ శక్తి): లక్ష్మీదేవిని ఎవరూ జయించలేరు. ఆమె భక్తులను, ఆశ్రయించిన వారిని కూడా తిరుగులేని శక్తితో రక్షిస్తుంది అని ఈ పదం తెలియజేస్తుంది.
3. నిత్యపుష్టామ్ (స్థిర సంపద): 'పుష్టం' అంటే కేవలం ధనం కాదు, జ్ఞానం, ఆరోగ్యం, ధాన్యం వంటి అన్ని విధాల వృద్ధి. ఆ వృద్ధి కూడా నిత్యం (శాశ్వతంగా, స్థిరంగా) ఉంటుంది.
4. కరీషిణీమ్ (మహారాణి): 'కరీషిణి' అంటే గజాలను పాలించేది. ఏనుగులు ఐశ్వర్యానికి, రాజసానికి, మహోన్నత శక్తికి చిహ్నాలు. ఆమె సకల ఐశ్వర్యానికి రాణి అని ఈ పదం స్పష్టం చేస్తుంది.
5. సర్వభూతానామ్ ఈశ్వరీమ్ (విశ్వాధిపత్యం): లక్ష్మీదేవి కేవలం ధనానికి దేవత మాత్రమే కాదు, సకల చరాచర జగత్తును పాలించే పరమేశ్వరి అని వేదపురుషుడు ఆమె శక్తిని కీర్తిస్తున్నాడు.

ఈ మంత్రం ద్వారా వేదపురుషుడు లక్ష్మీదేవి యొక్క శక్తిని (ధురాధర్షామ్), పవిత్రతను (గంధాద్వారామ్), సంపదను (నిత్యపుష్టామ్), రాజసాన్ని (కరీషిణీమ్), విశ్వాధిపత్యాన్ని (ఈశ్వరీమ్) కీర్తిస్తూ, ఆమెను తన ఇంటికి సంతోషంగా ఆహ్వానిస్తున్నాడు.

శ్రీ సూక్తం - 10వ మంత్రం (అవతారిక, ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు) 30 -10 -2025

🔱 **శ్రీ సూక్తం - 10వ మంత్రం** 🔱

శ్లోకం:

మనసః కామమాకూతిం వాచః సత్యమశీమహి

పశూనాం రూపమన్నస్య మయి శ్రీః శ్రయతాం యశః॥ 10

---

1. అవతారిక (పరిచయం)

గత మంత్రంలో, వేదపురుషుడు (మంత్రాన్ని పఠించేవాడు) **శ్రీదేవి** తన ఇంట్లో ఎల్లప్పుడూ నివసించాలని కోరుకున్నారు. ఈ 10వ మంత్రంలో, ఆయన ఆ ప్రార్థనను ఇంకా గాఢం చేస్తూ, **ఆ లక్ష్మీదేవి తన దగ్గరే, అంటే తన హృదయంలో, నిరంతరం నివాసం చేయాలి** అని కోరుకుంటున్నారు.

మనసః కామమ్=మనస్సు యొక్క కోరిక,"మనస్సు ఏ ఫలాన్ని కోరుతుందో, అదిగా ఉండేది."

వాచః ఆకూతిమ్=వాక్కు యొక్క ఆశయం/అర్థం,మాటల వెనుక ఉన్న నిజమైన ఉద్దేశం లేదా పరమార్థం.

సత్యమ్= సత్యమైనది,"సృష్టిలో ఉన్న చైతన్యము (చిత్తు) మరియు జడము (అచిత్తు) అన్నింటికి ఆధారమైనదిగా, సమస్తమై ఉండే లక్ష్మిని."

అశీమహి=మేము పొందుతాము,ఆ లక్ష్మిని తప్పకుండా పొందాలి.

పశూనాం రూపమ్ = జీవుల (పశువుల) స్వరూపంగా ఉన్నది, "ఇక్కడ 'పశువుల' అంటే కేవలం జంతువులు కాదు, జీవాత్మలందరి జ్ఞాన స్వరూపంగా ఉండేది."

అన్నస్య యశః=భోగ్య వస్తువుల కీర్తి/శోభ,"మనం అనుభవించే ఆహారం, సంపద మొదలైన వాటికి విలువ మరియు పేరుప్రతిష్ట ఇచ్చేదిగా ఉన్న "

శ్రీః,= శ్రీదేవి, లక్ష్మీదేవి","సకల శుభాలు, ఐశ్వర్యాలకు అధిదేవత."

మయి= నా వద్ద","నా హృదయంలో, నా జీవితంలో."

శ్రయతామ్= ఆశ్రయించుగాక, నివసించుగాక",దయచేసి వచ్చి ఉండాలి.

3. తాత్పర్యము

మానవులందరి మనసులు కోరుకునే అన్ని రకాల **కోరికల రూపంలో** ఉండేదీ, మరియు మా **వాక్కుల యొక్క నిజమైన అర్థంగా, పరమార్థంగా** ఉండేదీ, ఈ సృష్టిలోని **సత్య స్వరూపంగా** ఉండేదీ అయిన ఆ శ్రీ లక్ష్మీదేవిని మేము తప్పకుండా పొందుతాము.

అలాగే, **జీవులందరి జ్ఞాన స్వరూపంగా** ఉండేదీ, మనం అనుభవించే **ఆహారం, సంపద, భోగ వస్తువులన్నింటికి విలువ, కీర్తి, శోభ** ఇచ్చేదీ అయిన ఆ శ్రీదేవి (లక్ష్మి), **నాయందు, నా జీవితంలో స్థిరముగా నివసించాలి** అని కోరుకుంటున్నాను.

---

4. విశేషాలు (ముఖ్య గమనికలు)

- **ఫలదాయిని లక్ష్మి:** 'మనసః కామమ్' అంటే, ఈ లోకంలోని ఆనందాలు, స్వర్గం మొదలైన పరలోక సుఖాలు, చివరకు వీటన్నిటినీ మించిన మోక్షానందం (మహానందం) - **ఎవరు దేన్ని కోరుకుంటే, వారికి ఆ ఫలాన్ని ఇచ్చే శక్తి** శ్రీదేవికి ఉంది.
- **సంయోగం యొక్క ప్రాముఖ్యత: పురుష సూక్తంలో** "హ్రీశ్చతే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ" (హ్రీ మరియు లక్ష్మి నీ భార్యలు) అని చెప్పబడింది. అంటే, శ్రీదేవి **పుండరీకాక్షుడు (విష్ణువు) యొక్క శక్తి మరియు భార్య**. కేవలం విష్ణువుతో ఆమె కలయికలోనే భక్తులు తమ కోరికలన్నింటినీ పొందడం సాధ్యమవుతుంది.
- **'పశూనాం రూపం' యొక్క లోతైన అర్థం:** ఇక్కడ 'పశువులు' అంటే జీవులు. శ్రీదేవి **జీవుల యొక్క జ్ఞాన శక్తిగా** ఉండి, వారు తమ జీవిత లక్ష్యాన్ని తెలుసుకునేలా చేస్తుంది. అలాగే, ఆమె అనుగ్రహం లేని అన్నం, భోగం నిష్ప్రయోజనం; ఆమె ఉంటేనే వాటికి నిజమైన **యశస్సు (విలువ, గౌరవం)** లభిస్తుంది.

శ్రీ సూక్తం - 11వ మంత్రం (అవతారిక, ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు) 31 -10 -2025

మంత్రం:

కర్దమేన ప్రజాభూతా మయి సంభవ కర్దమ॥

శ్రియం వాసయ మే కులే మాతరం పద్మమాలినీమ్ ॥ 11

అవతారిక

గత మంత్రంలో, శ్రీదేవి (లక్ష్మీదేవి) తన వద్ద **నివసించాలి** అని వేదపురుషుడు ప్రార్థించాడు. ఇప్పుడు, అంతకుమించి అడుగుతూ, ఆయన **కర్దమ ప్రజాపతిని** ఆశ్రయిస్తున్నాడు. పాలసముద్రం నుండి లక్ష్మీదేవి ఉద్భవించినప్పుడు, కర్దమ ప్రజాపతి ఆమెను **కూతురుగా** స్వీకరించారు.

వేదపురుషుడు, కర్దమ ప్రజాపతిని మధ్యవర్తిగా (పురుషకారంగా) ఆశ్రయించి, కేవలం తన **దగ్గరనే** కాకుండా, **తన వంశంలో** ఉన్న **అందరి వద్ద** కూడా లక్ష్మీదేవి నివసించేటట్లు చేయమని ఈ మంత్రంలో ప్రార్థిస్తున్నాడు.

ప్రతిపదార్థం

కర్దమ= ఓ కర్దమ ప్రజాపతీ!

కర్దమేన= కర్దముడవైన నీచేత

ప్రజాభూతా =పుత్రికగా స్వీకరించబడినది (లక్ష్మీదేవి)

మాతరమ్ =అన్ని లోకాలకు తల్లి

పద్మమాలినీమ్= తామరపూల మాలలను ధరించినది

శ్రియమ్ =ఆ శ్రీదేవిని (లక్ష్మీదేవిని)

మయి =నా యందు

సంభవ =కలిగేటట్లు చెయ్యి/నివసించేటట్లు చెయ్యి

మే కులే =నా యొక్క వంశంలో/కుటుంబంలో

వాసయ =నివసించేటట్లు చెయ్యి

————————————————————————

తాత్పర్యం

ఓ **కర్దమ ప్రజాపతీ**! నీ చేత **కూతురుగా** స్వీకరించబడిన, అన్ని లోకాలకు తల్లి, తామరపూల మాలలను ధరించిన ఆ **లక్ష్మీదేవి** నా యందు (నా మనసులో, నా ఇంట్లో) శాశ్వతంగా నివసించేటట్లు చెయ్యి. అంతేకాక, ఆమె **నా వంశంలో** ఉండే వారందరి వద్ద కూడా సదా నివాసం ఉండేటట్లు అనుగ్రహించు.

(లక్ష్మీదేవి నీ కుమార్తె కాబట్టి, నువ్వు సిఫార్సు చేస్తే ఆమె తప్పకుండా నా దగ్గర ఉంటుంది, కాబట్టి దయచేసి నాకు ఈ అనుగ్రహాన్ని కలిగించు అని అర్థం.)

విశేషాలు (ముఖ్య విషయాలు)

- **కర్దమేన ప్రజాభూతా:** ఈ పదబంధం లక్ష్మీదేవిని **కర్దముని పుత్రిక**గా సూచిస్తుంది.

- పురాణాల ప్రకారం, లక్ష్మీదేవి **పాలకడలి నుండి** ఉద్భవించినప్పుడు, **కర్దమ ప్రజాపతి** ఆమెను **స్వీయ పుత్రికగా** (దత్త పుత్రికగా) తీసుకున్నారు.
- **గోమఠరంగనాథ భాష్యం** అనే గ్రంథంలో ఈ విషయాన్ని ధ్రువీకరిస్తూ ఒక ప్రమాణం (నిదర్శనం) ఉంది:

క్షీరోదార్ణవసంభూతాం శ్రియం జగ్రాహ కర్దమః॥ ప్రజాత్వేన తదా లక్ష్మీం తదా ప్రభృతి కర్దమీ॥

(తాత్పర్యం: పాలసముద్రంలో పుట్టిన లక్ష్మిని కర్దమ ప్రజాపతి తన కుమార్తెగా స్వీకరించారు. అప్పటి నుండి లక్ష్మీదేవికి "కర్దమీ" అనే పేరు కూడా వచ్చింది.)

- ఈ మంత్రంలో, భక్తుడు **లక్ష్మీదేవిని నేరుగా కాకుండా**, ఆమె తండ్రి అయిన **కర్దమ ప్రజాపతి** ద్వారా ప్రార్థించడం అనేది **మధ్యవర్తి (పురుషకారం)** ప్రాముఖ్యతను తెలుపుతుంది. వైష్ణవ సంప్రదాయంలో, ఆచార్యులు లేదా దేవతాంశ సంభూతులు భగవంతుడిని లేదా శ్రీదేవిని చేరుకోవడానికి మధ్యవర్తులుగా ఉంటారు.
- వేదపురుషుడు తన ఒక్కడికే కాకుండా, తన **కుటుంబం మొత్తానికి** కూడా లక్ష్మీ అనుగ్రహం కావాలని కోరడం ఈ మంత్రంలోని **ఔదార్యం** మరియు **గొప్ప కోరిక**గా చెప్పవచ్చు.

శ్రీ సూక్తం - 12వ మంత్రం (అవతారిక, ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు) 01 -11 -2025

మంత్రము:

ఆపః సృజంతు స్నిగ్ధాని చిక్లీత వస మే గృహే|

ని చ దేవీం మాతరం శ్రియం వాసయ మే కులే॥

అవతారిక

11 వ మంత్రంలో వేదపురుషుడు (కోరికను కోరుతున్నవాడు), లక్ష్మీదేవికి తండ్రి అయిన కర్దమ ప్రజాపతిని ముందు పెట్టి (పురుషకారంగా), లక్ష్మీదేవిని తన వంశంలో ఎప్పుడూ ఉండేటట్టు చేయమని ప్రార్థించాడు.
ఈ మంత్రంలో వేదపురుషుడు, కర్దమ ప్రజాపతి కంటే కూడా లక్ష్మీదేవికి మరింత దగ్గరివాడు, ఆమె ఆలయాన్ని కాపలా కాసేవాడు అయిన చిక్లీతుని ముందు పెట్టుకుని (పురుషకారంగా) ప్రార్థిస్తున్నాడు.

ప్రతిపదార్థము

ఆపః నీరు

స్నిగ్ధాని (లక్ష్మీదేవికి) ప్రీతి కలిగించేవి, ఇష్టమైనవి, స్నేహగుణం కలవి

సృజంతు సృష్టించుగాక! (కలిగించుగాక!)

చిక్లీత (ఓ) లక్ష్మీదేవి ఆలయాన్ని కాపాడేవాడా!

మే నాయొక్క

గృహే ఇంటిలో

వస నివసించు (ఉండు)

మాతరమ్ తల్లి అయిన

శ్రియం దేవీమ్ శ్రీదేవిని (లక్ష్మీదేవిని)

మమ కులే నా వంశంలో

ని వాసయ చ నిత్యవాసాన్ని చేయించు (శాశ్వతంగా ఉండేటట్లు చేయి)

తాత్పర్యము

ఓ చిక్లీతా! (లక్ష్మీదేవి ఆలయ రక్షకుడా), నీవు దయతో నా ఇంట్లో ఉండు.

అలాగే, నీరు (ఆపః) లక్ష్మీదేవికి ఇష్టమైన వస్తువులను, నా వద్ద కలిగించుగాక!

ఓ చిక్లీతా! నువ్వు తల్లి అయిన లక్ష్మీదేవిని కూడా నా వంశంలో శాశ్వతంగా నివసించేటట్లు చేయి.

విశేషాలు

• ఆపః సృజంతు స్నిగ్ధాని:

o "ఆపః" అంటే నీరు. మనుస్మృతి ప్రకారం, నీటికి "నార" అని పేరు. నీటిని నివాసంగా కలవాడు కాబట్టి పరమపురుషుడు నారాయణుడు అయ్యాడు.

o లక్ష్మీదేవి భర్త అయిన శ్రీమన్నారాయణునికి నివాసస్థానమైన ఈ నీరు, లక్ష్మీదేవికి సుఖాన్ని, భోగాన్ని ఇచ్చే వస్తువులను నా దగ్గర సృష్టించుగాక అని ఒక భావన.

o మరొక భావన: నీటికి స్నేహగుణం ఉంటుంది (స్నేహిన్యః ఆపః). కాబట్టి, ఆ నీరు స్నేహంతో కూడిన, ప్రేమతో కూడిన, మంచి వస్తువులను నా దగ్గర కలిగించాలి అని అర్థం.

• చిక్లీత:

o ఈయన లక్ష్మీదేవికి సంబంధించిన ఒక దేవతాంశ. ఈయనను పురుషకారంగా (సిఫారసు చేసే వ్యక్తిగా) ఆశ్రయించడం అంటే, ఆయన ద్వారా లక్ష్మీదేవిని తమ ఇంటికి ఆహ్వానించడం.

o పురాణాల ప్రకారం, చిక్లీతుడు భగవంతుని అంతఃపురానికి ద్వారపాలకుడు.

o "పద్మ, గతుడు, శంఖనిధి, చతురంగ గజరాజు, కళ్యాణపర్వతం, పంచాననం (సింహం) మరియు చిక్లీతుడు అనేవారు లక్ష్మీదేవి కోవెలకు రక్షకులు" అనే పురాణ వచనాన్ని గోమఠరంగనాథులు ప్రమాణంగా ఉటంకించారు. కాబట్టి, చిక్లీతుడు శ్రీదేవిని నిరంతరం కాపాడుతూ ఆమెకు అత్యంత సన్నిహితంగా ఉంటాడు

శ్రీ సూక్తం - 13వ మంత్రం (అవతారిక, ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు) 02 -11 -2025

మంత్రం:

ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం యష్టిం పింగళాం పద్మమాలినీమ్

చంద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మమావహ॥ 13

---

1. అవతారిక

ఈ మంత్రానికి ముందు మంత్రాలలో, వేదపురుషుడు లక్ష్మీదేవి యొక్క తండ్రి **కర్దముని** మరియు ఆమె సేవకుడైన **చిక్లీతుని** ప్రార్థించాడు. అయితే, **ఎవరు అంగీకరించినా**, ముఖ్యంగా **స్వామి అయిన సర్వేశ్వరుడు** (విష్ణువు/పరమపురుషుడు) దయ చూపితేనే లక్ష్మీదేవి యొక్క **కరుణాకటాక్షం** (దయా దృష్టి) కలుగుతుంది. అందుకే, వేదపురుషుడు మొదట్లో ప్రార్థించిన విధంగానే, చివర్లో కూడా ఈ **మూడు మంత్రాలలో** పరమపురుషుడిని ప్రార్థిస్తున్నాడు. ఆ ప్రార్థన ఏమిటంటే: **లక్ష్మీదేవి తన వద్ద ఎప్పుడూ ఉండేటట్లు (నిత్యసాన్నిధ్యం) చేయమని.**

---

2. ప్రతిపదార్థము (పదాలకు అర్థాలు)

- **జాతవేదః: ఓ పరమపురుషా!** (అగ్ని రూపంలో ఉన్నవాడా, లేక అంతా తెలిసినవాడా, ఇక్కడ విష్ణువును ఉద్దేశించి)
- **ఆర్ద్రాం: ఆర్ద్రమైన, మృదువైన మనస్సును** కలిగి ఉన్నది. (అంటే, ఇతరుల కష్టాలను చూసి వెంటనే కరిగే దయగల మనసు కలది)
- **పుష్కరిణీమ్:** (దాసులను/భక్తులను) **పోషించేది**, రూపం, కీర్తి, సంపదలను ఇచ్చి వృద్ధి చేసేది.
    - **విశేషం:** ఇతరులకు రూపాన్ని, కీర్తిని, సంపదను అనుగ్రహించి, పోషించేది అని భావం. ఉదాహరణకు, వాల్మీకి రామాయణంలో సీతమ్మ వల్లనే రాముడు గొప్పగా ప్రకాశించాడు అని చెప్పబడింది ("అతీవ రామః శుశుభే").
- **యష్టిమ్:** (అందరికీ) **ఆలంబన దండంగా** (ఊతగా, ఆసరాగా) ఉన్నది. (అంటే, భక్తులకు కష్టాల నుండి ఆసరా ఇచ్చేది)
- **పింగళామ్: పచ్చని వర్ణాన్ని** (బంగారు/పసుపు రంగును) కలిగి ఉన్నది.
- **పద్మమాలినీమ్: తామరపూల మాలను** ధరించినది.
- **చంద్రామ్: ఆనందస్వరూపిణి.** (చంద్రుని వలె ఆహ్లాదాన్ని, సంతోషాన్ని ఇచ్చేది)
- **హిరణ్మయీమ్: సువర్ణమయమైనది** (బంగారు కాంతులతో వెలిగేది, సంపదకు మూలమైనది) అయిన.

- **లక్ష్మీమ్: ఆ లక్ష్మీదేవిని.**
- **మమ: నాకు.**
- **ఆవహ: అనుగ్రహించాలి** (లేదా తీసుకొచ్చి నా దగ్గర ఉండేటట్లు చేయాలి).

---

3. తాత్పర్యము

ఓ **సర్వజ్ఞుడవైన పరమపురుషా**!మీరు దయతో:దయగల మనస్సు కల్గిన,భక్తులను పోషించే,అందరికీ ఆసరా ఇచ్చే,

బంగారు వర్ణంతో మెరిసే,పద్మమాలలు ధరించిన,ఆనందాన్ని ప్రసాదించే,బంగారు కాంతులతో వెలిగే,

...అటువంటి **మహాలక్ష్మీదేవిని** నా వద్దకు **అనుగ్రహించి**, ఆమె **నిత్యం నా దగ్గరే ఉండేటట్లు** చేయండి.

---

4. విశేషాలు (ముఖ్య విషయాలు)

- **ప్రధాన ప్రార్థన:** ఈ మంత్రం సాక్షాత్తు లక్ష్మీదేవిని కాక, లక్ష్మీదేవికి **స్వామి అయిన పరమపురుషుడిని (విష్ణువును/జాతవేదుని)** ప్రార్థిస్తుంది. ఎందుకంటే ఆయన అనుగ్రహం ఉంటేనే అమ్మ కటాక్షం సిద్ధిస్తుంది.
- **అమ్మ లక్షణాలు:** ఈ మంత్రంలో లక్ష్మీదేవి యొక్క ముఖ్య లక్షణాలు వరుసగా చెప్పబడ్డాయి:
  - **స్వభావం:** దయ (ఆర్ద్రాం).
  - **కార్యం:** పోషించడం, రక్షించడం (పుష్కరిణీమ్, యష్టిమ్).
  - **స్వరూపం:** పచ్చని/బంగారు రంగు, పద్మమాలలు, ఆనందం (పింగళామ్, పద్మమాలినీమ్, చంద్రామ్, హిరణ్మయీామ్).
- **నిత్య సాన్నిధ్యం:** కేవలం సంపదను కోరడం మాత్రమే కాక, లక్ష్మీదేవి యొక్క **నిరంతర సన్నిధిని** (ఎప్పుడూ తనతో ఉండే స్థితిని) వేదపురుషుడు కోరుకుంటున్నాడు.

శ్రీ సూక్తం - 14వ మంత్రం (అవతారిక, ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు) 03-11 -2025

మంత్రం:

ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం తుష్టిం సువర్ణాం హేమమాలినీమ్|

సూర్యాం హిరణ్మయీాం లక్ష్మీం జాతవేదో మమావహ॥

అవతారిక

భగవంతుని పట్ల ఉన్న **అపారమైన భక్తితో** (భక్త్యతిశయంవల్ల) మళ్ళీ, ఈ మంత్రంలో వేద పురుషుడు పరమ పురుషుడిని (శ్రీమన్నారాయణుడిని) ఉద్దేశించి ప్రార్థన చేస్తూ అగ్ని దేవుడి ద్వారా **లక్ష్మీదేవిని** తనకి అనుగ్రహించమని ప్రార్థిస్తున్నాడు.

ప్రతిపదార్థం (ప్రతి పదం యొక్క అర్థం)

- **జాతవేదః** = ఓ స్వామీ (అగ్నిదేవా)!
- **ఆర్ద్రాం** = **దయ, కరుణలనే అమృతంతో** నిండి తడిసి ఉన్నది (మృదువైన మనస్సు కలది)
- **పుష్కరిణీమ్** = తన చేతిలో, పాదాల కింద **తామర పూవులను** (పద్మాలను) కలిగి ఉన్నది
- **తుష్టిమ్** = తనను ఆశ్రయించిన వారికి **సంతోషాన్ని, సంతృప్తిని** ఇచ్చేది
- **సువర్ణామ్** = **అందమైన శబ్దం** అయిన వేద స్వరూపిణి; లేదా **మనోహరమైన దేహ కాంతి** కలది
- **హేమమాలినీమ్** = **బంగారు దండలను** ధరించినది; లేదా **బంగారు కాంతులు** కలది
- **సూర్యాం** = **సూర్య భగవానునితో** సమానమైన ప్రకాశాన్ని (తేజస్సును) కలిగి ఉన్నది
- **హిరణ్మయీమ్** = **బంగారు కాంతులు** ప్రసరించే దివ్యమైన మంగళకరమైన శరీరం (తిరుమేని) కలది అయిన
- **లక్ష్మీమ్** = ఆ **శ్రీ దేవిని**
- **మమ** = నా కోసం (నాకు)
- **ఆవహ** = దయచేసి **అనుగ్రహించు** (చేర్చు/తీసుకురా)

తాత్పర్యం (మొత్తం అర్థం)

ఓ అగ్నిదేవా (జాతవేదా)! **కరుణతో నిండిన మృదువైన మనస్సు** కలది, **పద్మాలను** ధరించినది, తన భక్తులకు **సంపూర్ణ సంతృప్తిని** ఇచ్చేది, **వేద స్వరూపిణి** (సుందరమైన శబ్దం కలది), **బంగారు హారాలను** ధరించినది, **సూర్యుని తేజస్సు** వంటి కాంతి కలది, **బంగారు వన్నెతో** ప్రకాశించే దివ్య శరీరం కలది అయిన ఆ **లక్ష్మీదేవిని** దయచేసి **నాకు అనుగ్రహించు** (నాయందు స్థిరంగా ఉండేటట్లు చేయు).

విశేషాలు మరియు వ్యాఖ్యానం

- **1. (ఆర్ద్రామ్):** దీనికి ప్రధానంగా **"కరుణ అనే అమృత ప్రవాహంచే తడిసిన దేహాన్ని కలది"** అని భావం. అంటే లక్ష్మీదేవి ఎప్పుడూ **దయతో నిండిన మనస్సు** కలిగి ఉంటుంది. ఆ దయ వల్లనే ఆమె భక్తుల కష్టాలు తీరుతాయి.
- **2. (పుష్కరిణీమ్):**
    - **కేవలం తామర పూవులను** చేతిలో, పాదాల కింద, తలపై, మాలగా కలిగి ఉండటమే కాదు, **ఎర్రని కమలాల వంటి** పెదవులు, కళ్ళు, పాదాలు వంటి **పద్మాలు లాంటి అవయవాలను** కలిగి ఉన్నదని భావం.
    - **మరో గొప్ప అర్థం: పుండరీకాక్షుడు** (పద్మాల వంటి కన్నులు కలవాడు) అయిన శ్రీమన్నారాయణుని యొక్క **తామరల వంటి దివ్య అవయవాలను** కేవలం **తన కోసమే** (అంటే స్వామి తన సేవ కోసం) తన వద్ద కలిగి ఉండేది లక్ష్మీదేవి.
- **3. (తుష్టిమ్):** తుష్టి అంటే **సంతృప్తి**. లక్ష్మీ దేవి అనుగ్రహం ఉంటే, మానవుడు **బయటి సంపదలతోనే** కాక, **మనస్సుకు శాంతి, ఆనందం** అనే **ఆంతరంగిక సంతృప్తిని** కూడా పొందుతాడు. అంటే ఆమె కేవలం ధనమే కాదు, మానసికమైన సంతోషాన్నీ ఇస్తుంది.
- **4. (సువర్ణామ్):**
    - **"అందమైన వర్ణం (కాంతి) కలది"** అని ఒక అర్థం.
    - **"సు+వర్ణమ్"** అంటే **మంచి అక్షరం, మంచి శబ్దం** – దీని అర్థం లక్ష్మీదేవి **వేద స్వరూపిణి**. వేదాలు ధ్వని రూపంలో మనకు జ్ఞానాన్ని ఇస్తాయి, అలాగే ఆమె కూడా శుభాన్ని ప్రసాదిస్తుంది.
- **5. (హేమమాలినీమ్): బంగారు హారాలను** ధరించినది. దీనికి **ఐశ్వర్యానికీ, రాజసానికీ** ప్రతీక. బంగారం **శుభానికీ, నిత్యత్వానికీ** సంకేతం, అంటే ఆమె అనుగ్రహం నిత్యమైనది మరియు శుభప్రదమైనది.
- **6. (హిరణ్మయీమ్): "హిరణ్యం"** అంటే బంగారం. ఆమె శరీరం కేవలం అందమైనది మాత్రమే కాదు, **బంగారం వలె ప్రకాశించే దివ్యత్వం, మంగళకరం** కలది. ఆ కాంతి చీకటిని (దారిద్ర్యాన్ని, అజ్ఞానాన్ని) తొలగిస్తుంది.

శ్రీ సూక్తం - 15వ మంత్రం (అవతారిక, ప్రతిపదార్థ, తాత్పర్య, విశేషాలు) 04-11 -2025

తాం మ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీమ్।

యస్యాం హిరణ్యం ప్రభూతం గావో దాస్యో-శ్వాన్ విందేయం పురుషానహమ్॥

అవతారిక

ఈ శ్రీ సూక్తంలోని **చివరి మంత్రంలో**, మంత్రద్రష్ట అయిన వేదపురుషుడు (లేదా ఆరాధకుడు) తిరిగి **లక్ష్మీదేవి అనుగ్రహం** కోసం **పరమపురుషుడిని (జాతవేదసుడిని)** వేడుకుంటున్నాడు. ఆ లక్ష్మీదేవి కటాక్షం వల్ల **తాను పొందగోరే ఫలాలను** వివరిస్తూ, ఈ మంత్రాన్ని ముగిస్తున్నాడు.

ప్రతిపదార్థం (ప్రతి మాట అర్థం)

- **జాతవేదః: ఓ సర్వేశ్వరా!** (అన్నిటినీ తెలిసినవాడా!)
- **యస్యామ్: ఏ లక్ష్మి విషయంలో** (ఏ లక్ష్మి అనుగ్రహం వల్ల)
- **ప్రభూతం హిరణ్యమ్: అధికమైన బంగారాన్ని**
- **గావః: పశువులను** (ఆవులను, సంపదగా)
- **దాస్యః: పరిచారికలను** (పనులు చేసే సేవకురాళ్ళను)
- **అశ్వాన్: గుర్రాలను** (అశ్వాలను)
- **పురుషాన్: పురుషులను** (పని చేసే సేవకులను, సహాయకులను)
- **అహమ్: నేను**
- **విందేయమ్: పొందగలనో** (సంపాదించగలనో)
- **తామ్: అటువంటి** (ఆ గొప్పదైన)
- **అనపగామినీమ్: విడచిపోని, నిత్యమూ ఉండే**
- **లక్ష్మీం: లక్ష్మీదేవిని**
- **మే: నాకు**
- **ఆవహ: అనుగ్రహించు** (దయతో ప్రసాదించు)

తాత్పర్యం

"ఓ సర్వేశ్వరా (జాతవేదసా)! దయచేసి నాకు ఆ లక్ష్మీదేవిని అనుగ్రహించు. ఆమె ఎటువంటిది అంటే, నా నుండి ఎప్పటికీ (శాశ్వతంగా) విడిచిపోనిదిగా ఉండాలి. ఆ లక్ష్మి అనుగ్రహం వల్ల నేను అధికమైన బంగారాన్ని, పశువులను (ఆవులను), పరిచారికలను, గుర్రాలను, సేవకులను (పురుషులను) పొందగలను."

విశేషాలు

- **శాశ్వత సంపద కోరిక:** ఇక్కడ వేదపురుషుడు కేవలం సంపదను మాత్రమే కాకుండా, **'అనపగామినీమ్'** (విడిచిపోని) అయిన లక్ష్మిని కోరుకోవడం ముఖ్యం. అంటే, **నిలకడైన, శాశ్వతమైన అదృష్టం** కావాలని ప్రార్థిస్తున్నాడు.
- **పొందగోరిన ఫలాలు:** బంగారంతో పాటు పశువులు, అశ్వాలు, సేవకులు వంటి వాటిని కోరడం అప్పటి **సంపూర్ణ సంపద (సమగ్ర ఐశ్వర్యం)** లక్షణాలుగా చెప్పబడ్డాయి.
- **భగవత్ సేవకు వినియోగం:** ఈ మంత్రానికి వ్యాఖ్యానం చెబుతూ, ఈ సంపదను కోరడం కేవలం స్వార్థం కోసం కాదు, ఈ సంపద అంతా **భగవంతుని ఆరాధనకు, భాగవతుల సేవకు** వినియోగపడాలనే పవిత్రమైన ఉద్దేశంతోనే అని పెద్దలు చెబుతారు. అందుకే వీటిని ఆశించడంలో ఎలాంటి తప్పు లేదు.
